

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — FORȚA POLITICĂ CEA MAI ACTIVĂ A LUPTEI POPORULUI ROMÂN PENTRU PROGRESUL, INDEPENDENȚA ȘI INTEGRITATEA TERITORIALĂ A ROMÂNIEI

conf. univ. dr. MIHAI FĂTU

Istoria partidului nostru comunist a consacrat pentru totdeauna adevărul subliniat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, adevăr potrivit căruia „continuînd lupta de veacuri pentru eliberarea socială și națională, cele mai bune tradiții ale mișcării muncitorești și socialiste din România, partidul comunist este, în noile condiții istorice, exponentul fidel al intereselor clasei muncitoare, ale întregului popor. Începînd din acest moment, clasa muncitoare, sub conducerea partidului comunist, a fost prezentă și și-a spus cuvîntul în toate evenimentele mai importante ale țării“. Într-adevăr, istoria confirmă pe deplin această realitate. Sărbătorind jubileul celor 60 de ani de existență de sine stătătoare a Partidului Comunist Român trebuie subliniat că deja cu aproape un an înaintea Congresului din mai 1921, în iulie 1920, militanții de frunte ai Partidului Socialist, pregătind noul salt calitativ din mișcarea noastră muncitorească — transformarea Partidului Socialist în Partid Comunist — au reflectat profund asupra profilului, a bazelor programatice și a acțiunii politice a partidului clasei muncitoare, în noua lui definire. În raportul asupra problemei afilierii — ca principal document pregătit pentru viitorul Congres al partidului și publicat, o primă parte, în „Socialismul“, din 12 iulie 1920, sînt sintetizate coordonatele programatice ale viitorului Partid Socialist-Comunist din România — după cum se propunea, chiar atunci, denumirea partidului clasei muncitoare. Acest document, cu toate insuficiențele firești rezultate din epocă, poartă pecetea înaltei răspunderi a partidului clasei muncitoare pentru destinele României, ale maselor muncitoare, ale progresului neconținut al patriei. Reluînd ceea ce înaintașii au definit teoretic și programatic, documentul pornește de la premisa fundamentală că idealul socialist „are ca scop trecerea puterii politice și economice în mîna muncitorilor de la sate și orașe“, care „implică imediată expropriere a capitalului, suprimarea dreptului de proprietate privată, munca obligatorie pentru toți“, iar „pămînturile, industria, minele, mijloacele de transport (urmas să fie) puse sub directa conducere a sfaturilor tehnicienilor, țăranilor și muncitorilor“. În cea de a doua parte a documentului, publicată tot în „Socialismul“, la 7 mai 1921, sînt sintetizate, în planuri largi, direcțiile programatice ale partidului, subsumîndu-se totul luptei „pentru înfăptuirea societății viitoare, care nu-i alta decît comunismul“. În document este limpede formulată perspectiva dezvoltării economiei naționale pe temeiul industrializării și al sporirii gradului de înzestrare tehnică a industriei, preconizîndu-se „întrebuințarea mașinilor în uzine și fabrici care vor fi mult perfecționate cînd vor deveni proprietate publică,

obștească“. Era, de asemenea, formulată ideea, de mare importanță pentru România, că pământul este „izvorul fundamental al producției“, urmînd ca proletariatul victorios „să desființeze toate formele proprietății funciare private și să proclame pământul drept proprietate publică, drept fond comun, aparținînd tuturor oamenilor, întregului popor, începînd prin a expropria pe marii proprietari și transformînd marile culturi în întreprinderi publice, muncite cu ajutorul mașinilor agricole cele mai perfecționate“. Este foarte important să remarcăm acea mențiune programatică prin care se sublinia că proletariatul revoluționar va organiza „proprietatea funciară pe baze colective, iar cultura pămîntului cu ajutorul mașinilor celor mai perfecționate și ale mijloacelor celor mai raționale“.

Printre marile probleme de care depindea progresul general al României se găsea în prim plan, în concepția comuniștilor români, asigurarea unor condiții de muncă și viață tot mai bune, civilizate pentru masele muncitoare, asuprite și exploatate de clasele dominante. Punînd o importantă sarcină în fața partidului politic al clasei muncitoare, realizarea „completă și efectivă a protecției muncii“, documentul subliniază necesitatea imperioasă a luării de măsuri care să asigure masele muncitoare în cazuri de accidente, boală, infirmitate, în timpul bătrîneții, cerînd interzicerea muncii de noapte a copiilor și minorilor, repausul săptămînal, realizarea unui riguros regim al asigurărilor sociale, toate acestea fiind menite a „alina mizeriile poporului“. Un important loc îl ocupă, în acest cadru, asigurarea unor condiții civilizate de locuit prin construirea de „locuințe noi și igienice“ și dărîmarea tuturor celor insalubre. În viziunea militanților de seamă ai mișcării comuniste se conturase încă de atunci necesitatea imperioasă, devenită angajament al noului partid, aflat încă în germe, de a realiza o vastă operă educativă, care „trebuie să aibă drept scop să asigure persoanei umane dezvoltarea fizică și intelectuală desăvîrșită și să pregătească generația tînără să participe la marea operă a dezvoltării științelor, artei și literaturii în toată libertatea, dînd astfel libertatea tuturor talentelor și geniilor să se afirme ca forță creatoare“.

Am citat aceste principii programatice pregătite și supuse discuției publice încă înainte de Marele Congres din mai, pentru a demonstra ceea ce de cele multe ori pierdem încă din vedere, și anume că în fața acestui forum al partidului se aduceau nu atît problemele afilierii sau nu la Internaționala a III-a cît marile sarcini care stăteau, în chip firesc, în fața partidului clasei muncitoare în noua perspectivă istorică a existenței statului național unitar, desăvîrșit în anul 1918 ; pentru a demonstra de asemenea, că încă de la început partidul nostru comunist se impunea, în configurația politică românească, ca un partid al progresului economic, social, politic și spiritual, legîndu-și soarta și existența de aceste mari probleme, care se ridicau cu obiectivitate în fața poporului român. Din acest context rezultă, că la congresul din mai nu problemele afilierii urmau a se situa în prim-plan ci sarcinile partidului ca partid autentic național, adică ancorat în realitățile societății românești, pentru asigurarea progresului neconținut al patriei pe cale modernă, pentru apărarea și realizarea intereselor supreme ale maselor muncitoare, ale poporului român.

După Congresul din mai, Partidul Comunist Român, cu toate greutățile și lipsurile, cauzate îndeosebi de consecințele negative ale imixtiunii Internaționalei a III-a comuniste în problemele sale interne, mai ales după anul 1923, a continuat să fie forța politică cea mai activă a luptei pentru prefacerea societății capitaliste în societate socialistă și, desigur, pentru soluționarea, în condițiile capitalismului, a unora din marile probleme ce

priveau interesele zilnice și de perspectivă ale maselor muncitoare. Partidului nostru comunist i-a fost întotdeauna limpede problema fundamentală de care depindea progresul general al țării, „înlocuirea relațiilor sociale de producție capitaliste, care împiedică dezvoltarea forțelor de producție și a țării (...), cu relațiuni de producție comuniste — conținutul cărora este producerea de bogății materiale pentru asigurarea dezvoltării celei mai bune a tuturor ființelor omenеști și expresiunea juridică a cărora este proprietatea colectivă asupra mijloacelor de producție, ceea ce formează esența revoluției sociale a proletariatului” — după cum se remarcă în raportul Comitetului executiv provizoriu prezentat celui de-al doilea Congres al partidului, din octombrie 1922.

În aceeași largă perspectivă istorică, în atenția Partidului Comunist s-a situat și delimitarea sa față de alte partide democratice, ca forță politică fundamentală a luptei pentru reorganizarea pe baze noi, socialiste a societății românești — singurul drum valabil al progresului general al patriei. Într-un articol intitulat „Ce-i de făcut”, din 10 iunie 1923, și publicat în „Socialismul”, se constata, cu temei, faptul că „Singura decosebire dintre noi, partidul comunist și celelalte partide pur burgheze și mic burgheze, din dreapta și din stînga (...) constă în acest fapt : pe cînd noi desfășurăm steagul revoluționar și chemăm muncitorimea la *detronarea* actualului sistem social, înlocuindu-l cu cel proletar, toate celelalte partide, chiar recunoscînd mai mult sau mai puțin defectuositatea actualului sistem social, luptă și vor să lupte *numai pentru îmbunătățirea organizației sociale de azi*. Și dacă pe steagul nostru stă astăzi scrisă lupta pentru revendicări imediate, ca de pildă ziua de lucru de 8 ore, legislația muncii, libertatea de asociere etc., asta nu înseamnă că renunțăm, chiar pentru moment, la parola noastră de căpetenie : *revoluția*”.

Cu această optică fundamentală a militat apoi Partidul Comunist în toți anii care au urmat. El s-a situat în fruntea luptei revoluționare a celor ce muncesc, conducîndu-i atît pentru apărarea și lărgirea drepturilor și libertăților politice și economice, pentru apărarea împotriva exploatării și asupririi lor de către clasele dominante și contra măsurilor repressive ale statului burghez (și, deci, din acest punct de vedere, pentru o anumită „perfecționare” a societății existente), cît și, mai ales, pentru „netezirea” căilor necesare transformării societății burgheze în societate socialistă. În articolul citat se remarcă, pe deplin justificat, faptul că Partidul Comunist urmărește rezolvarea revendicărilor concrete, de ordin economic și politic, al maselor, „în vederea netezirii drumului spre revoluție”. În optica partidului, era limpede că „Schimbarea structurii societății (...) poate fi făcută numai de o mare masă a societății care este interesată în această schimbare, în cazul nostru de masele muncitorești, orășanești și agricole”.

Întreaga istorie a partidului nostru, de atunci și pînă astăzi, este de natură să ateste că aceste mari comandamente, care au asigurat progresul neconținut al României, au guvernat întregul efort al partidului, atît în marile înclеștări de clasă din anii interbelici (1929—1933 etc.) cît și în confruntarea cu fascismul intern și internațional, din perioada ce a urmat anului 1933 și pînă la revoluția de eliberare națională și socială din august 1944.

Fiind vorba de această mare și hotărîtoare problemă a luptei anti-fasciste și de apărare a independenței, suveranității și integrității teritoriale a României din perioada de după 1933, nu putem să nu reafirmăm adevărul că Partidul Comunist Român a fost acea forță politică a societății

care a reușit să depășească și să învingă numeroase greutăți, greșeli, insuficiențe care și-au făcut loc în activitatea sa începând cu anul 1924. Acestea se datorau îndeosebi impunerii de către Comintern a numeroase teze teoretice, principii tactice și programatice străine realităților românești în ceea ce privește profilul statului român făurit după Marea Unire din 1918, situație care a fost de natură să îngreuneze îndeplinirea de către Partidul Comunist a rolului său fundamental, ca forță politică cea mai avansată a societății, pentru consolidarea unității statului, apărarea lui împotriva forțelor revizioniste apărute încă în anii imediat postbelici. Putem spune astăzi că, în această privință, partidul nostru comunist a realizat o autentică și amplă revoluție în modul său de a gândi, acționa și privi marile probleme cu care se confrunta România în fața primejdiei fasciste, a pericolului dezmembrării ei teritoriale de către statele ce promovau această politică. Autentica revoluție de care am amintit s-a materializat într-un număr infinit de acțiuni și documente programatice, de teze și lozinci tactice, inițiate și elaborate de partid în amplul efort de a realiza unitatea de luptă a tuturor forțelor naționale în vederea salvării patriei. După ce se acumulase o importantă experiență de luptă în cadrul Comitetului Național Antifascist, creat în vara anului 1934, din conducerea căruia a făcut parte și tovarășul Nicolae Ceaușescu, în noiembrie 1935, într-o scrisoare adresată Comitetului Executiv al P.S.D., Comitetul Central al P.C.R. atrăgea atenția că și în centrul european se formează un bloc al țărilor fasciste, în frunte cu Germania, care amenință pacea și securitatea europeană, vizate imediat fiind țările mici, popoarele învecinate, printre care și România. De la înălțimea misiunii istorice a comuniștilor, C.C. al P.C.R. afirma: „Noi, comuniștii, sintem gata să apărăm cu arma în mână independența României dacă țara noastră ar fi silită să ducă un război de apărare contra imperia-lismului fascist“. Nu o dată în acești ani, pe măsura extinderii expansiunii statelor revizioniste în direcția României, Partidul Comunist a atras atenția că națiunea este în pericol, că România poate deveni un obiect de reîmpărțire imperialistă a Europei, că România este în primejdie de a deveni un stat vasal Germaniei, un obiectiv de cucerire, o anexă a imperialismului, o victimă a intereselor statelor expansioniste și revizioniste. După anexarea de către Germania a Austriei, în martie 1938, partidul nostru comunist a supus unei ample și responsabile analize gravele primejdii ce planau asupra țării. În cunoscuta broșură, *După Austria. Cehoslovacia*, se atrage atenția asupra primejdiei extinderii agresiunii Germaniei împotriva Cehoslovaciei, României, Iugoslaviei și a altor țări balcanice, subliniind cu toată responsabilitatea că „*soarta întregii Europe este în joc*“. O magistrală analiză a situației României în contextul internațional din vara anului 1939 o face Plenara a VI-a lărgită a C.C. al P.C.R., care a subliniat că „primejdia dezmembrării și ocupării României de către Germania fascistă și statele revizioniste a crescut enorm în urma ocupării Cehoslovaciei, Albaniei, Memelului, în urma aderării Ungariei la pactul Anticomintern și a creșterii influenței fascismului german în Bulgaria și Iugoslavia“. Plenara sublinia necesitatea realizării urgente a unității de luptă a întregii națiuni și creării unui „guvern de salvare națională“, menit să apere țara împotriva primejdiei ce o amenința.

Cu toate aceste eforturi, însă, deplasarea raportului de forțe pe plan internațional în favoarea statelor ce promovau o politică a reîmpărțirii teritoriale, ale căror victime erau statele mici și mijlocii din centrul și sud-estul Europei, inclusiv România, soluționarea intereselor marilor puteri atît pe calea armelor cît și a tratativelor (München — septembrie

1938 ; Moscova — august 1939), agresiunea împotriva Poloniei, dezmembrarea și reîmpărțirea acesteia, în septembrie 1939, extinderea agresiunii Germaniei naziste spre centrul și vestul Europei, au constituit, după cum se știe, factori care au agravat primejdia ce plana asupra României, aceea de a fi dezmembrată și aruncată în brațele Germaniei naziste. În aceste grave împrejurări, efortul partidului nostru, care milita tot mai activ pentru apărarea intereselor supreme ale țării, a primit o grea lovitură ca urmare a reorientărilor impuse de Comintern împotriva realității istorice și a intereselor popoarelor amenințate de fascism, în toamna anului 1939, când i s-a cerut partidului nostru să renunțe la lozincile de pînă atunci și la lupta activă de apărare a patriei împotriva pericolului fascismului, fiind obligat să-și îndrepte ascuțișul luptei împotriva așa-numitului pericol imperialist anglo-francez. Au fost necesare, în anii ce au urmat, eforturi mari din partea comuniștilor români pentru a trece și peste aceste momente grele și pentru a-și menține conduita lor, rămînînd cele mai dinamice și responsabile forțe puse în slujba idealurilor supreme ale poporului nostru. Aceste eforturi nu au întirziat să-și aducă roadele pe care istoria, în chip firesc, le aștepta.